

Články.

Julius Komárek: Svět očima zvířat	2
Vojtěch Kocián: Dialektický materialismus v přír. vědách	26
Jaroslav Deyl: Nejstarší obyvatelé Ameriky	58
Karel Hrubý: Theoretický základ mičurinské genetiky	82
Jan Kašpara: Naše aragonitové jeskyně	114
Václav Dyk: Vliv druhé světové války na stav zvířet	138
Josef Podpěra: Botanická zahrada v Leningradě	162

Drobné zprávy.

Horka a nemoci (Holub), str. 6. — Revoluční názory na dědičnost (Matoušek), 7. — Monstrosní formy vřačičky (Ob. F. Slavonovský), 8. — Sterilizace potravin radioaktivním žiářením (Zámečnicková), 8. — Nová laborator 3600 m. m. (H), 8. — Preskúmanie listov stromov — fluor (Zám.), 8. — Barva letních výtrusů obilné rzi (Urban), 8. — Léčení elektrickým šokem (Brožová), 8. — Teplota slunce (Slavík), 8. — Jak hynie ptačto (M. Záleský, s foto ostříže, S. Šiblík), 9. — Na rostlinstvo má vliv délka dne (Ludvík), 9. — Streptomycin (B. S.), 9. — Insulin z velrybího pankreatu (Holub), 9. — Retikulo-endothelální serum (Jira), 9. — Měsíc působí na rozhlaz (M. Matoušek), 10. — Měson (A. Z.), 10. — Úspěchy v pěstování pravokofenných ovoce stromů (O. M.), 10. — Viktoria regia v Piešťanoch (E. Krippel), 10. — Stáří přírodovědců (O. Matoušek), 10. — Hudba sfér (M.), 32. — Co se děje na slunci (M.), 32. — Žena bude rodiť v bolestech (Štefflová), 33. — Umělé ledviny (Würlflová), 33. — Omládlé kravinky po Bikini (Würlflová), 33. — Morské oká ve vř. Tatrách (Zámečnicková, s foto Bejšovec), 33. — Válečné plyny jako léky (Jira), 33. — Ryby vydávají zvuky (H.), 35. — Průduškové asthma (Biedl), 34. — Největší pád železa (Mik), 34. — Jak přirůstají sedimenty v alp. jezerech (M.), 34. — Poraněné mládě jeskynního medvěda (Mtk), 34. — Pozor na hlavu při havarii (M.), 35. — Vánoční jmelí (K. Bernard), 64. — Čapí hnízdo „jedlí“ — dílo obačele (V. Samek), 64. — Mutace u rzi (Urban), 64. — Nebojácny kos (Z. Křtáz), 65. — Vzrůst rostlin v létě 1948 (E. Farský, s foto), 65. — O paměti much (B. Slavík), 66. — Bakterie napletávají beton (B. S.), 66. — LSD (Zámečnicková), 66. — Dva tisíce dolarů za litr mléka myšího (Z), 66. — Nový jed proti hmyzu (Würlf), 66. — Podrost o vođa (E. Jahnová, s pozn. A. Příhoda), 66. — Pýr usmrtil kuklu brouka (J. Havelka, s foto) 67. — Probošcidea Jussieni (E. Güttler), 67. — Kyslík v prášku (Wf), 67. — Mouchy odolné proti DDT (Holub), 68. — Pochodně na XIV. Olymp. hrách (Z), 68. — Nejstarší eugenické postřehy (Würlflová), 68. — Radioaktivní uhlík (B. Slavík), 86. — Pokusy s V 2 (M.), 87. — Kaktusy a sekulenti (Güttler), 87. — Streptomycin a Tbc (Wf), 87. — Tchoř se ubránil psu (Farský), 87. — Aureomycin (J. Würlflová), 88. — Bakteriocidní vlastnosti rostl. šťáv (Siefert), 88. — Vlastnosti diploidního a tetraploidního žita (Z. Topinková), 88. — Vysoušení dřeva (K. Macek), 88. — Sviřtí horní (J. Kostruh), 88. — Boj s leukení (J. Jira), 89. — Nová energie z atomů (B. S.), 89. — Střechy nesené vzduchem (J. L.), 89. — Zkameněliny teploměrem (J. W.), 89. — První sovětská geologická výstava (Hejný), 89. — Výstava rybářství (b), 90. — Bikini a atomistika (B. Slavík), 90. — Sto let (O. M.), 117. — Pokusy s křížením obilnin (S. Hejný), 117. — Nástraha přírody — sýkorka v lopuchu (V. Lank, s obr.), 117. — Selmy a vůně (B. Štil), 117. — Odlétají ledňáčkové? (O. Kadlec), 118. — Borovice s pruhovanou kůrou (J. Horný, s foto), 118. — Účinky streptomycinu (Wf), 118. — Dresura včel (M. Holubičková), 119. — Vitamin B 12 (Wf), 119. — Limnologické výzkumy v Lotyšsku (S. Hejný), 119. — Skvrny na slunci (J. Šitar, s obr.), 119. — Křeče a sluneční záření (M. Holub), 120. — „Kukačka“ — círka

modrá (J. Toufal), 120. — Transpartace zubů (H), 120. — Soutěž v ovočářství (Šeřovský), 120. — Nobelova cena 1948 (K. Macek), 120. — Co se zplodínají atomických procesů (-b), 121. — Ptáci, ukazovatelé počasí (J. Kostruh), 140. — Ludové léčení chorob (J. Hrnčiar), 141. — Plísňe a klima při pěstování kukuřice (M. Holubičková), 141. — Implantace tkání (J. Jira), 141. — Kmeny penicilinů z lesní hrabanky (J. S.), 141. — Učenlivost kryš (J. S.), 141. — Hodnota kvasnic (J. Šárka), 141. — Srnec se čtyřmi parůžky (J. Petrbok, s foto), 142. — Antagonismus mezi nadledvinkami a brzlíkem (Würlflová), 142. — Metabolismus vitamínu A u zvířat (K. Macek), 142. — Problémy lékařství v 16. stol. (Wf), 143. — Pyrethrin proti hmyzům (M. Holubičková), 143. — Příroda pozorovaná z vlaku (F. Kriavec), 143. — Vliv těžké vody na organismus (K. Macek), 144. — Stehlik v kancionálu města Sobotky (K. Samsiňák, s foto), 144. — Děti vychované zvířaty 166. — *Další vitaminy, 167. — *Boj s rýmou a chřipkou, 167. — K. Linné, o původu člověka (J. Fodpěra), 167. — Nástrahy přírody (F. Kotlaba), 167. — *Rychlejší kožešin, 167. — Koté neumí chytat myši (J. Honfek), 167. — Boj s rakovinou (M. Matoušek), 168. — Atomové hodiny, 168. — Polský herbář šimona Syrenia (J. P.), 168. — Létající magnety (J. K.), 169. — Streptomycin a Tbc (J. Würlflová), 169. — UNESCO (O. Matoušek, s obr.), 169. — Další boj s tuberkulou (E. Doležel), 169. — Havraní kolonie v Praze (J. Felix), 170. — Kopřivky, otoky a antihistaminika (J. Jira), 170. — *Nebezpečný pochod afrického plže Achatina, 170. — Ještě holub stěhovavý (F. J. Turček), 171. — Podivné hnížení sýkor (L. Štancil), 171. — Přesuny pldy větrem na Slovensku (J. Beyr, s obr.), 171. — Trpasličí mezi hvězdami, 172. — Strlení na Měsíc, 172. — *Co člověk snese, 172.

*

Samostatné fotografie: Lesy v Bezkydech (S. Kubita), 1. — Na paměť presidenta dr. Edvarda Beneše (Jirů), 3. — Složené oko hmyzu (L. Erabenec), 5. — Muchomůrka červená (F. Beyr), 7. — Včeliny ve vodojemě (B. Ondroušek), 20. — Rýhy z broušených kamenných nástrojů australských domorodců (O. Matoušek), 22. — Typ australského domorodce (O. M.), 24. — Kanec v oboře na Rožmitálsku (J. Bejšovec), 25. — Vyr s kořisti (J. Bejšovec), 28. — Strom dušený eplyfem (O. Matoušek), 29. — Sýkorka při odletu (J. Bejšovec), 47. — Emu s mládřaty, 56. — Okouní říční (E. Štědronský), 57. — Hlemýžď přelézá žiletku, 73. — Viktoria královská v Trenč. Teplicích (J. Myškovič), 74. — Viktoria královská v Brně (S. Walisser), 75. — Housenka, motýl a „hlava“ motýla, 78–80. — Demáňovské jaskyne (J. Hajduch), 81. — Dvojitý klas žita (B. Matyáš), 83. — „Hadí smrk“ v Křinci (G. Mrvík), 85. — Puštk (J. Bejšovec), 89. — Australská merinská ovce, 96. — Svetelný stp snežného hala na Skal. plese (Pajdušáková-Mrkos), 109. — Dutohlávka lesní (J. Triska), 111. — Jarní lodya přesličky (J. Triska), 113. — Dutohlávka lesní (J. Triska), 111. — Jarní lodya přesličky (J. Triska), 113. — Ojíněná růže (J. Karásek), 135. — Petrklič (J. Beyr), 136. — Kuna lesní (J. Bejšovec), 137. — Krivonos (F. J. Turček), 153. — Zelvy se dobývají z vajček, 157. — Modfenec (J. Häusler), 159. — Montování Diplodoka, 160. — Čáp v hnízdu (J. Bejšovec), 161. — Pel na listech lebedy (J. Dykyj), 163. — Háika na vrbě (B. Starý), 165. — Hlava vosy pod lupou, 191. — Mladí výrové u kořisti (J. Bejšovec), 196.

Rozhledy

příroda — přírodovědecká pracovna — naše školy — z veř. života.

Mandelík — ptačí krasavec (L. Hlavatý, s obr.), 11. — Hadovka psí na Kletr. (L. Sýkora, s obr.), 12. — Krevní obraz bažanta (V. Fujsman), 12. — Biologická pozorování v akváriu (J. Šnoflák, s obr.), 13, 38, 69. — Pozorování na květech svačice plotního (J. Šula), 14. —

Jednoduchá automatická byreta (M. Kopecký, s obr.), 15. — Analýza vzácných plynů (K. Komárek, 16. — II. celostátní sjezd čs. entomologů (jhb.), 16. — Vzácnosti našich školních sbírek (F. Martinec), 18. — Parůžky a stáří srnce (V. Dyk, s obr.), 35. — Operaci proti duševním onemocněním (M. Holub), 37. — Objev nové konify (F. A. Novák), 38. — Kvasinky na plodech, alkoholové kvašení (V. Vurm), 39. — Zoologické praktikum (V. Landa, s obr.), 40, 70, 146. — Klíč k určení českých řas spájičků (O. Lhotský, s obr.), 44. — Kolem zeměkoule (O. Matoušek, s obr.), 47, 95, 183. — Mezinárodní sdružení pro vědecký film, 50. — O krmení ptáků v zimě (K. Karlík), 68. — Kdyby nebylo proměnlivosti rostlin (J. Hejtmánek), 73. — Proche (F. Melichar), 74. — Další rarity ptakopysků (J. Kouřil), 76. — Zápis ze schůzi profesorů přírodopisu (J. Kouřil), 76. — Československé botanické listy, 76. — Nová geologie Jizerských hor a Krkonoš (E. Menčík, s obr.), 90. — Vyhynul skutečně stahovavý holub? (F. Turček, s obr.), 93. — Srp sluneční a srp měsíční (A. Dittrich), 94. — Kolísání vodní hladiny jezera Vaja v Bulharsku (J. Petrček, s obr.), 97. — Motýl Argynnis (J. Moucha), 99. — Krevní krystalisace jako krevní zkouška (J. Churý), 99. — Poznatky, které přináší pěstování motýlů (Z. Zavadil), 99. — Další biologické perličky (F. Melichar), 100. — Větróměr s miskovým křížem (J. Müller, s obr.), 101. — Hydrobiologická stanice ve Gdyni (V. Fajman), 104. — Zprávy Ústavu pro obecnou přírodovědnou univerzitu Karlovy (O. Matoušek), 104, 129, 153. — Poznámka k novým osnovám pro střední školy (V. Hořejší), 105. — O významnosti kabinetů našich škol (J. Karásek), 105. — „Československý Kras“ (J. Petrček), 105. — Nové časopisy (Mjlk), 105. — O novom pozoruhodnom parku pri Bratislave (D. Magic, s obr.), 120. — Příčiny tak zvané xeromorfosy bažinatých rostlin (E. Hadač), 122. — Kultury provoků pro školská praktika (O. Jirovec), 123. — Kam táhli rackové z vodňanské kolonie (V. Dyk, s obr.), 125. — Gergius Prochaska, k 200. výročí nar. českého fyziologa (E. Nováková, s obr.), 126. — Holub stěhovavý se zachoval v našich sbírkách (J. Figala, s obr.), 128. — Mezinár. sjezd botaniků, 130. — Institute of Internat. Education, 130. — I. celostátní sjezd československých biologů, 131. — Z Čech až na konec světa (F. Melichar), 144. — Návody k pozorování: Svítel a pajasan (E. Güttler), 145. — Jak poznáme naše mravce v přírodě (K. Samsiňák, s obr.), 149. — Pokusy s Penicilíem (J. Stárka), 151. — Zimní hosté na Českomoravské vysočině (V. Štill), 152. — Brkoslavi (J. Růžička), 152. — Myš rolní na Ostravsku (A. Velevský), 152. — Částečné zatmění slunce, 152. — „Útes“ v předkládání přírodovědeckých prací (J. Moschelesová), 152. — Tančící včely (M. Holub, s obr.), 173. — Biologické pozorování v akváriu — larvy chrostíka (J. Snoflák), 174. — Klíč hálek na našich vrších (A. Příhoda, s obr.), 175. — Stromkovité fuksie (A. Z. Hnízdó, s obr.), 181. — Pupalka — pukalka (J. Švábenský), 182. — Mravkolev (J. Karásek), 182. — Nenasytnost střevlíků (J. Níedl), 185. — Nezvyklé mraveništi ve stromu (K. Samsiňák), 186. — Kos Albin (E. Farský), 186. — Potrava pro žabronožky, perloočky, vírníky atd. (S. Hrabě), 186. — AAAS — 100 let (O. M.), 186. — Botaniso-vání z vlaku (J. Houfek), 187. — O novéj periodickéj komete (Mrkos-Pajdušáková, s obr.), 187. — Zatmění slunce v dubnu (K. Pišer, s obr.), 188. — Zájemcům o dějiny přírod. věd (O. M.), 188. — *Zřízení biografického archívu čs. přírodovědců, 189.

Astronomická zpráva, str. 18, 188.

*

Václav Breindl † (O. Jirovec), 18. — Alexandr Orlov † (F. Slavík), 18. — Ji Božena Němcová † (O. M.), 131. — Gustav Falta † (J. Honzák), 190. — Josef Velenovský † (O. M., s obr. Desideria), 189.

Příspěvky mladých pozorovatelů.

Vosa a moucha (J. Šler), 19. — „Krytal“ granulu (M. Litomický), 19. — Měsíční jahody (V. Huňáček), 20. — Rybí mimikry? (F. Kadlas), 20. — Soužití dvou holubic (Z. Slavík), 20. — Sporujič mikroob. produkujič antibiotikum (J. Šobra), 20. — Příspěvky žáků, 50. — Vosa útočí na mouchu (V. Kopecký), 51. — O žlne (M. Belohradský), 51. — Švábi změnili svůj pud (Z. Adámek), 51. — Opožděná Perseida? (J. Kuřáček,

s obr), 51. — Pozorování (E. Stuna), 52. — Houbová čtyřčata (A. Řehůřková), 52. — Dotaz k čtenářům (E. Netopilová), 76. — Barvení perlooček za živa (J. Kouček), 76. — Naše práce v biol. kroužku (Kroužek rg. Jilemnice), 77. — Opylování kandiku (J. Čerovský), 77. — Svlékání housenky hrmostajníka vrbového (I. Hodek), 78. — Horský čolek v akváriu (E. Stuchlík), 78. — Doba pohybu utržené nohy pavouka (Milan Zapletal), 78. — Dobrodružství s poštolkou (E. Balon), 106. — Rostlinná chimera (K. Havle, s obr.), 106. — Hvozdič písečný (J. Novák), 106. — Pěstování larvy mandelínky (J. Bubeníček), 107. — Ještě „Zahnaná straka“. (V. Kopecký), 107. — Líška — škodná (M. Račický), 108. — Pěstujeme ježky (E. Babičková), 108. — Výskyt biologete pětiletého u Prahy (V. Skalický), 131. — K příspěvku „Hvozdič písečný“ (V. Skalický), 131. — V Solnej Bani pri Prešove (Š. Schiffer), 132. — Bojí se jezovec lišky? (E. Tabáček), 132. — Pohyb kapího srdce (J. Otta), 132. — Brambořík (A. Vašak, s obr.), 132. — Mikroskop. pozorování nálevníka vířenky (K. Háček), 156. — Snímek záby X paprsky (O. Brzkoupl, J. Vrabec, s obr.), 156. — Prečo sú južné svahy Fintic nezalesnené (J. Jukás), 156. — Boj dvoch veveryčiek s kunou (J. Blisák), 156. — Ještě síla hadích očí (S. Hloušek), 157. — Kosti nalezene při kopání kanalisace (H. Burianová), 157. — Vlastovky uvázly v lopuchu (obr. J. Šlegr), 167. — Píseň v kamenci (K. Míčka), 190. — Ještě o hvozdičku písečném (J. Čerovský), 190. — Poštolka v zajetí (J. Skalický), 191. — Mladí čápi (Z. Bauer), 191. — Prolifikace v makovici (J. Jadrničková), 192. — Květena na hladišti u Teplic (F. Vojta), 192. — Pokusy na fazoli (P. Bravený), 192. — Olizují se housenky před zakuklením (D. Weiss), 192. — Příhoda s DDT (V. Dědková), 192. — Pěstování zrnek na živné půdě (V. Rampáček) 193. — Hnízdění ledňáčka (M. Kondělka), 193. — Turgor v uvadlé rostlině (J. Kubin), 193.

... a příspěvky nejmladších.

Vychovaly jsme vrabce (A. Ziková), 21. — Pozoroval jsem mravkoleva (J. Kúrka), 21. — Můj šmudla — čička (T. Kobzová), 21. — Veverčina chytrost (V. Hříbalová), 22. — Koroptví rodina (I. Šafářek), 22. — O žábě (J. Vích), 22. — Líška turecká v Tepličkách-Sanově (J. Richter), 22. — Králíč rodinka (L. Nemlainová), 23. — Doveďe cvrček plavat? (I. Ourda, J. Bizek), 52. — Koroptvičky (M. Vávrová), 52. — Zahnaná straka (L. Kozlík), 52. — Síla hadích očí (J. Pospíšilová), 53. — Nález pravěkého pohřebiště (J. Šlegr a M. Mayer), 53. — Pegmatitové nálezíště blízko Prahy (L. Fojtík), 53. — „Mamuti“ komicone (I. Šafářek), 79. — Naše zkušenost o škrubu (Záci stř. šk. ve Chvábských), 79. — Křeček, odvázný útočník (L. Rudolf), 80. — Nezapomínejme na ptáčky (E. Nováková), 80. — Moje želva (B. Rejha), 80. — Má veverka inteligent? (V. Staňková), 109. — Prosinčové rozmary přírody (M. Sanetřík), 109. — Příhoda s vrabčkem (M. Budík), 109. — Pozorování martináče hrubokého (A. Farsch), 109. — Dravé pijavky (B. Koča), 109. — Vliv suchého a vlhkého roku na živočichy (E. Kindler), 133. — Koroptve na pražské ulici (J. Minář), 133. — Pozorování na chycených rybách (J. Pospíšil), 133. — Jak se vyhlíhl motýl lyšaje prýsočového (E. Krátká), 134. — Bourcové trešňovů (A. Snejžkarová), 153. — Kosodřevina u Borotina? (Přir. kroužek, Borotín), 153. — Hnízdění čáptů (J. Matějů), 158. — Brkoslavi v Šumperku (M. Trochťová), 158. — Můj zajíček (M. Vymazalová, s obr.), 193. — Kůň (J. Sinder), 193. — Skokan se dostal z jenu užovky (J. Veselý), 194. — Vlastovky v uměléh hnízdě (J. Poštolka), 194. — Pozorování motýlů (J. Švejška), 194. — Jak emelák přespával (A. Čihák), 194. — Stopování lišky (O. Šramová), 194.

O knihách:

Str. 53, 158, 194.

Hovorna.

Str. 23, 55, 110, 134, 195.

Příspěvky označené * jsou redakční (O. M.).